

**O‘ZBEKISTON RESPUBLIKASI OLIY TA‘LIM. FAN VA
INNOVATSIYALAR VAZIRLIGI**

MAKTABGACHA VA MAKTAB TA‘LIMI VAZIRLIGI

**AJINIYOZ NOMIDAGI NUKUS DAVLAT PEDAGOGIKA
INSTITUTI**

“Tasdiqlayman”

Ajiniyoz nomidagi NDPI o‘quv ishlari

bo‘yicha prorektor.

**Milliy va harakatli o‘yinlar unı o‘qitish
metodikası**

SILLABUS (1-kurs uzb)

Bilim sohasi: 100000 – Gumanitar
Ta‘lim sohasi: 110000 – Pedagogika
Ta‘lim yo‘nalishi: 60111200-Jismoniy madaniyat

Nukus – 2025

Modul/Pánsillabusı Jismoniy madaniyati fakulteti
60111200–Jismoniy madaniyati tálimjónelisi

Fannomi:	Milliy va harakatli o‘yinlar va uni o‘qitish metodikasi sillabus
Fan turi:	májbúriy
Fankodi:	MHOM110
O`quv yili:	2025-2026
Semestr:	1-2
Ta`lim shakli:	kúndizgi
Mashg`ulotlar shakli va semestrgra ajratilgan soatlar:	270
Ma`ruza	12
Amaliy mashg`ulot	96
Laboratoriya mashg`ulotlar	-
Seminar	12
Mustaqil ta`lim	150
Kredit muqdarı:	9
Baholash shakli:	imtixan
Fan tili:	O‘zbek

Fanning maqsadi (FM)

FM1	<p>– Fanni o‘qitishdan maqsad – fan bo‘yicha ota bobolarimiz o‘ynab kelgan o‘yinlarni tiklash, talim muassasalarida o‘tkaziladigan jismoniy tarbiya darslarida harakatli o‘yinlarni tashkil qilish va o‘tkazishga o‘rgatish, uning estetik jihatlari, o‘yinlar orqali sog‘lom turmush tarzini shakllantirish, jismoniy tarbiya darslarida sport o‘yinlarini tashkil qilish va o‘tkazishga o‘rgatish, sport o‘yinlari basketbol, voleybol, gandbol, futbol o‘yinlarida hujum va himoya texnikasi hamda taktikasi bilan tanishtirish, o‘yinlarda qo‘llanadigan turli usullar , fíntlar bilan amaliy tanishtirish, hakamlık qilish malakalarini shakllantirish, musobaqalar o‘tkazish usullarini va nizomlarini tuzishga o‘rgatish, bolalarni vatanparvarlik ruhida tarbiyalash va barkamol avlodni tarbiyalashga mos bilim, ko‘nikma va malakalarini shakllantirishdir. Maruza va seminar mashg‘ulotlarida o‘qitishning faol uslublaridan foydalangan holda nazariy bilim beriladi, amaliy mashg‘ulotlarda esa maruza va seminar mashg‘ulotlarida egallangan bilimlarni amalda bajarib, ko‘nikma va malakalari shakllantiriladi.</p>
Fanni o‘zlashtirish va zarur boshlang‘ich bilimlar	
1	Harakatli o‘yinlarni o‘qitish metodikasi fanining maqsadi hamda vazifalari.
2	Milliy vah harakatli o‘yinlar tarixi, bo‘limlar, davrlar va pedagogic ahamiyati.
3	Milliy vah harakatli li o‘yinlarni bola yoshiga mos tanlash va o‘tkazish metodikasi
Ta`lim natijalari (TN)	

TN1	Sog'lom turmush tarzin shakllantirish sportning o'rni va ahamiyatin bilish, Harakatli o'yinlarning tarixi o'yin qoidalari va mashg'ulotlar texnikasi va taktikasin o'rgatish;
TN2	Yakka o'zi va jamaoviy harakatlarni o'rgatish va rivojlantirish tiradigan va mashqlarni o'rgatish haqida bilimlarga ega bo'lishi lozim;
<i>Bilimlar jixatidan:</i>	
TN3	Milliy vah harakatli o'yinlarda uskeneler menen hareketler, uskenelersiz hareketler, apiwayi sekriwler, erkin shiniğıwlar, oyın qayıdaları, haqqında kónlikpelerge iye bolıwı kerek.
TN4	Milliy vah harakatli óyinlar va mashg'ulotlar texnikasi va taktikasi, mashg'ulotlarni bitta o'rinda va harakatda domida bajarilatuğın umumiy rivojlandıratuğın ham da maxsus mashg'ulotlarni o'rgatish amallari haqida ko'nikmalarga ega bo'lishi zurur.
TN5	Milliy vah harakatli o'yinlarning harakatlanish texnikasin o'rgatish, kichik yoshtagi, o'rta yoshtagi va katta yoshtagi bolalarga Harakatli óyinlardı tug'ırı tanlov, dars davomida harakat va holatlarga o'rgatish, haqida ko'nikmalarga ega bo'lishi zurur.
Fanmazmuni	
Mashgulotlar shakli: ma`ruza (M)	
L1	Milliy vah harakatli o'yinlarni o'qitish metodikasi fanining maqsadi ham da vazifalari. Harakatli o'yinlar xaqida tusinsha, harakatli o'yinlarning tasnifi va axamiyati
L2	Milliy vah harakatli o'yinlar tarixi va qisqacha tushuncha, turkumlari, rivojlanish bosqichlari va pedagogik ahamiyati. Harakatli o'yinlarning poyda bolishi va rivojlanish tarixi
L3	Milliy vah harakatli o'yinlarni bolani yoshiga mos holda tanlash, tahlil qilish va o'tkazish metodikasi
L4	Milliy vah harakatli o'yinlarni tashkil qilish va o'tkazish metodikasi
L5	Milliy va harakatli o'yinlarni darsni asosiy qismiga mos holda tanlash va tahlil qilish.
L6	Darsdan tashqari o'ynaladigan harakatli o'yinlarni o'tkazish
Mashgulotlar shakli: amaliy mashgulot (A)	
A1	Milliy vah harakatli o'yinlarni bolani yoshiga mos holda tanlash, tahlil qilish va o'tkazish metodikasi.
A2	Milliy vah harakatli o'yinlarni bolani yoshiga mos holda tanlash, tahlil qilish va o'tkazish metodikasi.
A3	Milliy vah harakatli o'yinlarni bolani yoshiga mos holda tanlash, tahlil qilish va o'tkazish metodikasi.
A4	Milliy vah harakatli o'yinlarni tashkil qilish va o'tkazish metodikasi
A5	Milliy vah harakatli o'yinlarni tashkil qilish va o'tkazish metodikasi
A6	Milliy vah harakatli o'yinlarni tashkil qilish va o'tkazish metodikasi
A7	Milliy vah harakatli o'yinlarni darsni asosiy qismiga mos holda tanlash va tahlil qilish.
A8	Milliy vah harakatli o'yinlarni darsni asosiy qismiga mos holda tanlash va tahlil qilish.
A9	Milliy vah harakatli o'yinlarni darsni asosiy qismiga mos holda tanlash va

	tahlil qilish.
Á10	Kichik yoshdagi bolalarga beriladigan harakatli o'yinlarni o'rgatish.
Á11	Kichik yoshdagi bolalarga beriladigan harakatli o'yinlarni o'rgatish.
Á12	Kichik yoshdagi bolalarga beriladigan harakatli o'yinlarni o'rgatish.
Á13	O'rta yoshdagi bolalarga beriladigan harakatli o'yinlarni o'rgatish.
Á14	O'rta yoshdagi bolalarga beriladigan harakatli o'yinlarni o'rgatish.
Á15	O'rta yoshdagi bolalarga beriladigan harakatli o'yinlarni o'rgatish.
Á16	Katta yoshdagi bolalarga beriladigan harakatli o'yinlarni o'rgatish
Á17	Katta yoshdagi bolalarga beriladigan harakatli o'yinlarni o'rgatish
Á18	Katta yoshdagi bolalarga beriladigan harakatli o'yinlarni o'rgatish
Á19	Estafetali harakatli o'yinlarni o'tkazish metodikasi.
Á20	Estafetaliharakatli o'yinlarni o'tkazish metodikasi.
Á21	Estafetaliharakatli o'yinlarni o'tkazish metodikasi.
Á22	Nutqni rivojlantiruvchi harakatli o'yinlarni o'rgatish Nutqni rivojlantiruvchi harakatli o'yinlarni o'rgatish
Á23	Nutqni rivojlantiruvchi harakatli o'yinlarni o'rgatish Nutqni rivojlantiruvchi harakatli o'yinlarni o'rgatish
Á24	Nutqni rivojlantiruvchi harakatli o'yinlarni o'rgatish Nutqni rivojlantiruvchi harakatli o'yinlarni o'rgatish
Á25	Suvda o'ynaladigan harakatli o'yinlarni o'rgatish.
Á26	Suvda o'ynaladigan harakatli o'yinlarni o'rgatish.
Á27	Suvda o'ynaladigan harakatli o'yinlarni o'rgatish.
Á28	Darsdan tashqari o'ynaladigan harakatli o'yinlarni o'tkazish
Á29	Darsdan tashqari o'ynaladigan harakatli o'yinlarni o'tkazish
Á30	Darsdan tashqari o'ynaladigan harakatli o'yinlarni o'tkazish
Á31	Milliy vah harakatli o'yinlar orqali sport o'yinlari elementlarini o'rgatish .
Á32	Milliy vah harakatli o'yinlar orqali sport o'yinlari elementlarini o'rgatish .
Á33	Milliy vah harakatli o'yinlar orqali sport o'yinlari elementlarini o'rgatish .
Á34	Jismoniy sifatlarni rivojlantiruvchi harakatli o'yinlarni o'rgatish
Á35	Jismoniy sifatlarni rivojlantiruvchi harakatli o'yinlarni o'rgatish
Á36	Jismoniy sifatlarni rivojlantiruvchi harakatli o'yinlarni o'rgatish
Á37	Sport bayramlarini o'tkazishda harakatli o'yinlardan foydalanish.
Á38	Sport bayramlarini o'tkazishda harakatli o'yinlardan foydalanish.
Á39	Sport bayramlarini o'tkazishda harakatli o'yinlardan foydalanish.
Á40	Sog'lomlashtiruvchi hamda xordiq chiqaruvchi harakatli o'yinlarni o'rgatish.
Á41	Sog'lomlashtiruvchi hamda xordiq chiqaruvchi harakatli o'yinlarni o'rgatish.
Á42	Sog'lomlashtiruvchi hamda xordiq chiqaruvchi harakatli o'yinlarni o'rgatish.
Á43	Milliy háreketli oyin Qasharman top oyinin ámeliy jaqtan úyretiw.
Á44	Milliy háreketli oyin Qasharman top oyinin ámeliy jaqtan úyretiwdi jetilistiriw.
Á45	Milliy háreketli oyin Qasharman top oyinin ámeliy jaqtan bekkemlew.
Á46	Sinfdan tashqari, kuni uzaytirilgan guruhlarda va sport bayramlari tadbirlarini o'tkazish jarayonidagi halq o'yinlaridan foydalanish.
Á47	Sinfdan tashqari, kuni uzaytirilgan guruhlarda va sport bayramlari tadbirlarini o'tkazish jarayonidagi halq o'yinlaridan foydalanish.

Á48	Sinfdan tashqari, kuni uzaytirilgan guruhlarda va sport bayramlari tadbirlarini o'tkazish jarayonidagi halq o'yinlaridan foydalanish.
	<p>Обьяснение: Казанский федеральный университет</p> <p>Направление подготовки: Физическая культура</p> <p>Профил подготовки: Спортивная тренировка и избранном виде спорта (спортивные игры)</p> <p>1. Понимание подвижных игр, классификация и значение подвижных игр.</p> <p>2. История возникновения и развитие подвижных игр</p>

Mashg'ulotlarshakli: Seminar mashg'ulog (S)

S1	Sport va harakatli o'yinlarni o'qitish metodikasi fanining maqsadi hamda vazifalari. Harakatli o'yinlar haqida tushuncha, harakatli o'yinlarning tasnifi va ahamiyati
S2	Milliy vah harakatli o'yinlar tarixi va qisqacha tushuncha, turkumlari, rivojlanish bosqichlari va pedagogik ahamiyati. Harakatli o'yinlarning poyda bolishi va rivojlanish tarixi
S3	Milliy vah harakatli o'yinlarni bolani yoshiga mos holda tanlash, tahlil qilish va o'tkazish metodikasi.
S4	Milliy vah harakatli o'yinlarni tashkil qilish va o'tkazish metodikasi
S5	Milliy vah harakatli o'yinlarni darsni asosiy qismiga mos holda tanlash va tahlil qilish.
S6	Darsdan tashqari o'ynaladigan harakatli o'yinlarni o'tkazish

Mustaqilta'lim (MT)

1	Seminar ham ameliy shug'ullarga tayarlik koriv hamde uy tapsirmalarin orinlaw 30-saat
2	Mashqalali maseler (keys-stadi) duziw 10-saat
3	Temalar boyinsha derekler jiynaw ham awdarmalaw 10-saat
4	Pan boyinsha temalarga esse jaziw 10-saat
5	Konferenciyalarga tezis tayarlaw 10-saat
6	Berilgen tema boyinsha ozbetinshe referat jumisin orinlaw 20-saat

Foydalanilgan adabiyotlar ro'yxati.

Asosiy adabiyotlar:

1.	T.S. Usmonxo'jaev "Harakatli o'yinlar" O'quv qo'llanma T.: O'qituvchi 1992
2.	Maxkamdjanov K.M., Nurmatov F.A, Inozemseva L.A, Rustamov L "Sport bayramlarini tashkil qilish va o'tkazish metodikasi" Darslik T.: 2008
3.	P.Xo'jaev, K.D. Raximqulov B.B.Nigmanov "Sport va harakatli o'yinlar va uni o'qitish metodikasi. (Harakatli o'yinlari)" O'quv qo'llanma TDPU T.: 2008
4.	R.I.Azizova "Sport va harakatli o'yinlarni o'qitish metodikasi" O'quv qo'llanma T.: 2010
5.	K.D.Raximqulov "Milliy harakatli o'yinlari" O'quv qo'llanma T.: 2012
6.	ArjanEgges, Arno Kamphuis, Mark Overmars "Motion in Games" First International Workshop, Utrecht, MIG2008. 236 s.
7.	Jukov M.N. — M.: Podvijnye igrы: Ucheb. dlya stud. ped. vuzov. Izdatel'skiy tsentr «Akademiya» 2000. - 160 s.

Qo'shimcha adabiyotlar:

8.	Raximqulov K.D. Harakatli o'yinlar (ma'ruzalar matni) 2001y.
9.	Xo'jayev F, Murodov M, Mirsolixov.S. «Xalq milliy o'yinlari I-qism. Toshkent - 2001 y.
10.	Normurodov A.N. O'zbek milliy o'yinlari T.: - 1999 y
11.	Rahimqulov K.D., Usmonxo'jayev T.S. «Jismoniy tarbiyadan bolalar va o'smirlar uchun 1000 mashq hamda harakatli o'yinlar. 2001y.
12.	Usmonxo'jayev T.S., Xo'jayev F. «1001» o'yin. T.: 1990 y
13.	Raximqulov K.D. «Kichik yoshdagi bolalarning qaddi qomatini rivojlantirishga mo'ljallangan mashqlar va harakatli o'yinlar» 2001 y
14.	Xojayev P, Raximqulov K.D, Nigmanov B.B. «Harakatli o'yinlar va uni o'qitish metodikasi» Cho'lpon nashriyoti T.: 2010 y.
15.	Activeschools, KorikiteKura. Games sport New Zealand 2012 year.
16.	A Hand Book For Teaching Sports 1958-2008 year.
17.	Harko Brown. Traditional Maori Games. - Copyright © 2006 year.
18.	Adam Goodes. Yulunga: Traditional Indigenous Games. - Sydney 2009 year.
19.	Муродходжаева.Н.С Игра в образовательной среде педагогического вуза 2015
Elektron ta'lim resurslari	
1. www.tdpu.uz	
2. www.pedagog.uz	
3. www.ziyonet.uz	
4. www.edu.uz	
5.URL: http://znanium.com/catalog/product/523332	

a) 5 baxo olish uchun talabaniing bilim darajasi quyidagilarga javob

berishi lozim:

- fanning mohiyati va mazmunini to'liq yoritib olish;
- fandagi mavzularni bayon qilishda ilmiylik va mantiqiylik saqlanib, ilmiy xatolik va chalkashliklarga yo'l qo'ymas;
- fan bo'yicha mavzu materiallarining nazariy yoki amaliy ahamiyati haqida aniq tasavvurga ega bo'lsa;
- fan doirasida mustaqil erkin fikrlash qobiliyatini namoyon etib olish;
- berilgan savollarga aniq va lo'nda javob berib olish;
- konspektga puxta tayyorlangan bo'lsa;
- mustaqil topshiriqlarni to'liq va aniq bajargan bo'lsa;
- fanga tegishli qonunlar va boshqa meyoriy-xuquqiy xujjatlarni to'liq o'zlashtirgan bo'lsa;
- fanga tegishli mavzulardan biri bo'yicha ilmiy maqola chop ettirgan bo'lsa;
- tarixiy jarayonlarni sharhlay bilsa;

b) 4 baxo olish uchun talabaniing bilim darajasi quyidagilarga javob

berishi lozim:

- fanning mohiyati va mazmunini tushungan, fandagi mavzularni bayon qilishda ilmiy va mantiqiy chalkashliklarga yo'l qo'ymas;
- fanning mazmunini amaliy ahamiyatini tushungan bo'lsa;
- fan bo'yicha berilgan vazifa va topshiriqlarni o'quv dasturi doirasida bajarsa;
- fan bo'yicha berilgan savollarga to'g'ri javob berib olish;
- fan bo'yicha konspektini puxta shakllantirgan bo'lsa;
- fan bo'yicha mustaqil topshiriqlarni to'liq bajargan bo'lsa;
- fanga tegishli qonunlar va boshqa meyoriy xujjatlarni o'zlashtirgan bo'lsa;
- bo'lsa.

v) 3 baxo olish uchun talabanning bilim darajasi quyidagilarga javob berishi lozim:

- fan haqida umumiy tushunchaga ega bo'lsa;
- fandagi mavzularni tor doirada yoritib, bayon qilishda ayrim chalkashliklarga yo'l qo'yilmas;
- bayon qilish ravon bo'lmasa;
- fan bo'yicha savollarga mujmal va chalkash javoblar olinsa;
- fan bo'yicha matn puxta shakllantirilmagan bo'lsa.

g) quyidagi hollarda talabanning bilim darajasi qoniqarsiz 2 baxo bilan baholanishi mumkin:

- fan bo'yicha mashg'ulotlarga tayorgarlik ko'rilmagan bo'lsa;
- fan bo'yicha mashg'ulotlarga doir hech qanday tasavvurga ega bo'lmasa;
- fan bo'yicha matnlarni boshqalardan ko'chirib olganligi sezilib tursa;
- fan bo'yicha matnda jiddiy xato va chalkashliklarga yo'l qo'yilgan bo'lsa;
- fanga doir berilgan savollarga javob olinmasa;
- fanni bilmasa.

O'qituvchi haqida malumot

Tuzuvchi:	ShilmanovRaxatPerdebaevich, Kuniyazov Xojabay Avezbaevich
E-mail:	raxat-shilmanov1976@mail.ru, xojabay_kuniyazov1976@gmail.ru
tashkilor:	Ajiniyoz nomidagi Nukus davlat pedagogika instituti
Taqrizchilar	N.KaipovQDUJismoniy madaniyat fakultetidekani p.i.k. docent

Bulsillabus Ájiniyaz atindagi Nókis mámleketlik pedagogikalıq institutınıń Ilimiy Keńesiniń 2025 jıl «23» 09 № 1 sanlı májlis protokoli menen tastıyqlangan.

Bul syllabus Ájiniyaz atindagi Nókis mámleketlik pedagogikalıq institutınıń Sport pánleri kafedrasınıń 2025 jıl «23» 09 № 1 sanlı májlisi protokoli menen maqullandı.

O'qıw-metodik bosqarma boshlig'i:

 A. Abdiev

Fakultet dekani:

 A. Utepbergenov

Kafedra mudiri:

 A. Niyazov

Tuzuvchi:

 R. Shilmanov
 X. Kuniyazov